

Vewin Lobby Agenda Prinsjesdag 2014

Ook dit jaar heeft de minister van Financiën, Jeroen Dijsselbloem, op de derde dinsdag in september de nieuwe begroting aangeboden aan het parlement. Na de Algemene Beschouwingen volgt de parlementaire behandeling van de begrotingshoofdstukken in de Tweede Kamer.

Vewin brengt bij deze behandelingen de belangen van de drinkwatersector in. Waar nodig behartigt Vewin deze belangen in de aanloop naar de debatten bij de Kamerfracties. De hoofdlijnen hierbij zijn: de bescherming van de drinkwaterbronnen, de kwaliteit van het drinkwater, de leveringszekerheid en een optimale performance van de waterbedrijven. Vewin ondersteunt de drinkwaterbedrijven bij het voldoen aan hun wettelijke taak: het leveren van veilig, gezond, betaalbaar en lekker drinkwater, 24 uur per dag, 7 dagen in de week.

Zoals gebruikelijk brengt Vewin aan het begin van het nieuwe parlementaire jaar haar Lobby Agenda uit. De agenda 2014-2015 bevat de belangrijkste onderwerpen, die in het komende politieke jaar voor de drinkwatersector aan de orde zijn in Den Haag en Brussel, voorzien van de standpunten van de drinkwatersector.

De 'Haagse' standpunten zijn per ministerie geordend en de 'Brusselse' standpunten zijn onder het kopje Europese Unie te vinden. Alle standpunten zijn als position papers terug te vinden

op de (vernieuwde) Vewin-website (www.vewin.nl/standpunten). Via de site kunt u zich ook abonneren op ons opinieblad Waterspiegel, onze digitale nieuwsbrief Waterspiegel Update en RSS-feeds.

Ook de Lobby Agenda is hier als pdf te raadplegen (en te downloaden): www.vewin.nl/lobbyagenda.

De top 3 van...

Vewin behartigt de belangen van haar leden bij nationale en internationale overheden. Het gaat hierbij om wet- en regelgeving, voorstellen en ideeën die vaak meerdere jaren voorbereiding vergen. Vewin stuurt met een duidelijke, consistente en efficiënte netwerkbenadering op inhoud en degelijkheid. De werkzaamheden van Vewin zijn te verdelen aan de hand van vier stuurgroepen: Bronnen & Kwaliteit, Bodem & Infrastructuur, Doelmatigheid, Transparantie en Waterketen, en Beveiliging & Crisismanagement. De stuurgroepsecretarissen en de medewerkers van Bureau Brussel vertellen meer over hun drie meest actuele dossiers.

Arjen Frentz

Plaatsvervangend directeur Vewin

Omgevingswet – Ministerie van IenM

‘Creëer een kapstok voor bronbescherming in de Omgevingswet’

De nieuwe Omgevingswet raakt alle aspecten van ruimtelijke ordening en hoe overheden daarmee om moeten gaan. Ook de bescherming van het grond- en oppervlaktewater komt te vallen onder de Omgevingswet. Op dit moment mist er nog een ‘kapstok’ om de continuïteit en de duurzaamheid van de drinkwatervoorziening te waarborgen.

Daarom pleit Vewin ervoor om een helder aanknopingspunt in de wet aan te brengen, zodat de bronbescherming wettelijk kan worden verankerd via bijvoorbeeld het Bkmw (Besluit kwaliteitseisen monitoring water) en de KRW, die beide deel uitmaken van de Omgevingswet. Dat zou de vorm kunnen krijgen van een aparte zorgplicht voor de overheden of een adviesrecht voor de drinkwaterbedrijven.

Deltaprogramma Zoet water – Ministerie van IenM

‘Kwalificeer de drinkwatervoorziening bij de vaststelling van de voorzieningenniveaus als primair belang’

Nu het vijfde Deltaprogramma is gepresenteerd, is de volgende stap: het formuleren van de voorzieningenniveaus. Daarbij wijst

Vewin erop dat de drinkwatervoorziening een primair belang is, dat uitstijgt boven economische belangen van landbouw of industrie. Schoon drinkwater betekent allereerst volksgezondheid. Maar zonder schoon drinkwater kunnen ook de industrie en de landbouw niet functioneren. Dus: ‘Eerst het drinkwater, dan de aardappels’.

Kaderrichtlijn Water – Ministerie van IenM

‘Zorg voor een transparante bevoegdheidsverdeling en betere handhaving bij het Bkmw’

De Kaderrichtlijn Water bepaalt dat het oppervlakte- en grondwater zodanig moet worden beschermd, dat de waterkwaliteit niet achteruitgaat. Ook moet het niveau van zuivering door de drinkwaterbedrijven kunnen worden verlaagd. Wij zien in Nederland het tegenovergestelde: de chemische kwaliteit van grond- en oppervlaktewater gaat achteruit en wij moeten steeds meer zuiveren om de gewenste kwaliteit drinkwater te produceren. Er moeten zelfs winningen gesloten worden door bodemverontreiniging. Nederland moet gaan voldoen aan de eisen van de KRW; wij lopen nu achteraan in Europa en dat kan niet de bedoeling zijn.

Er zal in ieder geval meer gehandhaafd moeten worden: bij overschrijding van de normen uit het Bkmw moeten maatregelen volgen. Dat gebeurt nu niet. Een eerste stap zou daarom zijn dat de bevoegdheidsverdeling voor handhaving helder wordt gemaakt; nu is onduidelijk welke overheid waarvoor verantwoordelijk is.

Schaliegas, Bodemconvenant, Recht op liggen

Rob Eijnsink

Secretaris Vewin-stuurgroep Bodem & Infrastructuur

Schaliegas – Ministerie van IenM, Ministerie van EZ

‘Verbied schaliegaswinning in alle gebieden die voor drinkwatervoorziening van belang zijn’

De plannen rondom schaliegas baren grote zorgen en Vewin pleit er dan ook voor om schaliegaswinning te verbieden in alle gebieden die voor de drinkwatervoorziening van belang zijn. Voorlopig voorziet de geplande Structuurvisie Schaliegas van het ministerie van EZ alleen nog in een verbod voor schaliegaswinning in de grondwaterbeschermingsgebieden. Vewin wil ook dat de zogeheten boringsvrije zones uitgezonderd worden voor winning van schaliegas, plus de strategische watervoorraden en de intrekgebieden. Bovendien is de grens van 1 km diepte te beperkt vanwege de grote onzekerheden en risico's die zijn verbonden aan schaliegas.

Bodemconvenant – Ministerie van IenM

‘Leg vast dat elke bodemverontreiniging, die risico is voor drinkwaterwinning, wordt gesaneerd’

De overheid gaat in een Bodemconvenant nieuwe afspraken maken met het bedrijfsleven over het opruimen van bodemverontreiniging. Daarbij is het uitgangspunt dat alleen nog de meest spoedeisende gevallen worden gesaneerd. Onderzoek van het

RIVM toont aan dat tientallen drinkwaterwinningen bedreigd worden, vaak zelfs door meerdere verontreinigingsbronnen. Nog onlangs moest Vitens twee grondwaterwinningen sluiten wegens bodemverontreiniging. Voor alle winningen zijn gebiedsdossiers opgesteld die de bekende knelpunten voor de waterkwaliteit in kaart brengen, dus ook bodemverontreinigingen. Deze informatie moet worden meegenomen in het Bodemconvenant. In de afspraken moet vervolgens worden vastgelegd dat in ieder geval deze verontreinigingen met spoed zullen worden aangepakt.

Recht op liggen – Ministerie van IenM

‘Versterk de rechtspositie van de infrastructuur voor de drinkwatervoorziening’

Drinkwaterbedrijven stuiten bij het beheer van hun infrastructuur steeds vaker op twee problemen. Bij uitbreiding van transportleidingen in het landelijk gebied liggen (particuliere) grondeigenaren regelmatig dwars, wat veel tijd en energie kost. In stedelijke gebieden wordt steeds vaker van de drinkwaterbedrijven gevraagd hun leidingen te verleggen voor ingrepen in de ruimtelijke ordening, zoals de aanleg van rotondes. Dit gaat gepaard met hoge kosten door voortijdige afschrijving van de infrastructuur. Om hun rechtspositie in de ondergrond te verstevigen, zouden de drinkwaterbedrijven de mogelijkheid moeten hebben om in gemeentelijke grond een zakelijk recht te vestigen op de leidingen, en om in particuliere grond sneller een gedoogplicht af te dwingen.

Lieke Coonen

Secretaris Vewin-stuurgroep Bronnen & Kwaliteit

Geneesmiddelen – Ministerie van IenM

‘Ministerie: regisseur de ketenaanpak’

De nationale aanpak van het geneesmiddelenprobleem blijft een belangrijk waterissue. De problemen als gevolg van het voorkomen van resten van geneesmiddelen in oppervlakte- en grondwater zijn al langer bekend. Toch lijken sommige ketenpartners, nog niet geheel overtuigd van de ernst ervan. Daarom moet het ministerie van IenM nu echt de regierol pakken om te komen tot een bronaanpak. Naast de erkenning dat we samen een probleem hebben, is het opstellen van een norm voor de hoeveelheid geneesmiddelen die in water mag voorkomen, belangrijk. De drinkwaterbedrijven en de waterschappen staan in ieder geval klaar om hun bijdrage te leveren aan een ketenaanpak.

Gewasbescherming – Ministerie van IenM, Ministerie van EZ

‘Neem maatregelen voor de bescherming van ons grond- en oppervlaktewater’

Binnenkort wordt een verbod van kracht op het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen buiten de landbouw. Het besluit van de Tweede Kamer hiertoe moet nog wel worden omgezet in het Activiteitenbesluit Milieubeheer. Gewasbescherming in de landbouw blijft toegestaan en het leidt nog steeds tot norm-

overschrijdingen. Om de doelen uit de tweede Nota Duurzame Gewasbescherming te behalen, zullen nu echt maatregelen genomen moeten worden. Vewin heeft samen met andere ketenpartijen deelgenomen aan het project Water ABC, dat een reeks van adequate maatregelen en borgingsmethoden opleverde. Vewin roept daarom de landbouw op deze maatregelen en de borging ervan nu daadwerkelijk te gaan uitvoeren.

Naast het oppervlaktewater wordt ook het grondwater bedreigd door bestrijdingsmiddelen. Vewin vindt dat monitoringsgegevens hierover moeten worden meegenomen bij de toelatingsprocedures voor gewasbeschermingsmiddelen door het Ctgb.

Gebiedsdossiers – Ministerie van IenM

‘Geef de gebiedsdossiers een wettelijke verankering’

Gebiedsdossiers zijn een gevolg van een bestuurlijke afspraak tussen Rijkswaterstaat, provincies, waterschappen, gemeenten en drinkwaterbedrijven uit 2010 en moeten als input worden gebruikt voor de KRW-stroomgebiedbeheerplannen. Onderzoek door het RIVM toont aan dat het proces van het opstellen van de gebiedsdossiers weliswaar positieve effecten heeft gehad voor de samenwerking in de waterketen op het gebied van risico's, maar dat het stopt bij het opstellen van concrete maatregelen en de uitvoering daarvan. Met het oog op een meer daadkrachtige uitvoering pleit Vewin daarom voor een wettelijke verankering van de positie van de gebiedsdossiers, bijvoorbeeld in de Omgevingswet.

Hendrik Jan Ijsinga

Secretaris Vewin-stuurgroep Doelmatigheid, Transparantie en Waterketen

Waterketen – Ministerie van IenM, Ministerie van Financiën

‘Ondersteun de samenwerking in de waterketen’

De samenwerking onder het Bestuursakkoord Water, met als doel verbetering van de kwaliteit en kostenreductie, komt goed op gang. Het belang van de burgers staat daarbij voorop: zij wensen een goede kwaliteit en dienstverlening tegen een kostenefficiënte prijs. De drinkwatersector is ervan overtuigd dat door intensivering van de samenwerking ook beter kan worden ingespeeld op de wensen van burgers en ontwikkelingen in de samenleving. Het kabinet moet deze samenwerking stimuleren en ervoor zorgen dat belemmeringen in wet- en regelgeving, zoals het vervallen van de btw-koopelvrijstelling, worden weggenomen.

Financiën – Ministerie van IenM

‘Leg de kosten op de juiste plek en zorg voor genoeg investeringsruimte’

De drinkwatersector is transparant, mede door het afleggen van verantwoording en de prestatievergelijking via de benchmark en andere rapportages. Hierdoor werkt de sector continu aan verbetering van de dienstverlening aan de klant, en is de efficiency sinds 1997 met 35% verbeterd. Om dit systeem verder te verstevigen streeft de

drinkwatersector naar een benchmark waarin plaats is voor de gehele waterketen. Daarbij is het essentieel dat de overheid de kosten via regelgeving op de juiste plek legt: de vervuiler moet betalen, niet de drinkwaterconsument. Ook moeten de drinkwaterbedrijven (via de WACC) voldoende financiële bewegingsruimte krijgen voor langjarige investeringen.

Belastingen – Ministerie van BZK, Ministerie van Financiën

‘Schaf precarioheffing op waterleidingen en de Belasting op Leidingwater af’

Gemeentelijke precarioheffing op waterleidingen leidt lokaal tot forse verhoging van de drinkwaterrekening, ook doordat er geen wettelijk maximum is en gemeenten deze belasting dus naar eigen inzicht vaststellen. Vewin roept het kabinet op om na tien jaar draaien nu snel te komen met een wetsvoorstel voor een vrijstelling voor waterleidingen.

De Belasting op Leidingwater (BoL) is ooit ingevoerd als milieu-belasting, om het waterverbruik te laten dalen. Het belasten van drinkwater is een principieel onjuiste keuze, zeker waar onbenutte alternatieven voorhanden zijn, zoals het belasten van vervuilende stoffen die het (water)milieu daadwerkelijk aantasten. Afschaffing van de BoL zou een einde maken aan de huidige, paradoxale situatie waarin op het gebruik van het schone natuurproduct ‘drinkwater’ een specifieke belasting wordt geheven, maar niet op het gebruik van vervuilende chemische bestrijdingsmiddelen.

Woo, Herijking 'vitaal', Samenwerking met veiligheidsregio's

Sabine Gielens

Secretaris Vewin-stuurgroep Beveiliging & Crisismanagement

Voorstel Wet open overheid – Commissie BZ, Ministerie van VenJ

'Maak een uitzondering voor kwetsbare informatie van vitale sectoren'

De nieuwe Wet open overheid, Woo (beoogd opvolger van de Wet openbaar bestuur, Wob) wil overheden transparanter maken, een uitgangspunt dat Vewin onderschrijft. Er zal in de Woo wel een expliciete uitzondering moeten worden gemaakt voor de openbaarheid van kwetsbare informatie die de waterbedrijven aan overheden hebben aangeleverd. Vaak gaat het hier om gevoelige bedrijfsgegevens die bij openbaarmaking gebruikt kunnen worden voor verkeerde doelen. Vanaf het moment dat deze gegevens bij een overheidsorgaan liggen, kan iemand ze daar met een beroep op de Wob (straks Woo) verkrijgen. Hiervoor moet de wet dus een voorziening treffen. Dit kan door de uitzonderingsgrond 'veiligheid van de Staat' te verruimen tot 'veiligheid van de vitale infrastructuur', waardoor de belangen van de vitale sectoren goed zijn beschermd.

Herijking vitale infrastructuur – Ministerie van VenJ

'Kwalificeer de drinkwatervoorziening als een topvitale sector'

Vewin pleit ervoor de drinkwatervoorziening bij de herijking van de vitale infrastructuur te kwalificeren als 'topvitaal', van-

wege het grote belang van de sector voor het functioneren van de maatschappij, zowel in het kader van volksgezondheid, als vanuit economisch oogpunt. Recente impact-analyses laten zien dat uitval van de drinkwatervoorziening snel leidt tot maatschappelijke ontwrichting. De Drinkwaterwet onderkent dit ook en biedt hiervoor een normenkader, zoals strenge eisen voor leveringszekerheid en -continuïteit. Daarmee voldoet de sector aan de kwalificaties voor 'topvitaal'.

Samenwerking veiligheidsregio's en drinkwatersector – Ministerie van VenJ

'Zorg voor centrale sturing op de uitvoering van het convenant met de veiligheidsregio's uit 2010'

Als vitale sector mogen de drinkwaterbedrijven van de overheid verwachten dat zij de weerbaarheid van de sector helpt versterken. De sector doet al veel zelf, maar is op bepaalde terreinen afhankelijk van de overheid. Bijvoorbeeld op het gebied van afspraken met veiligheidsregio's. Vewin roept de overheid op ervoor te zorgen dat de veiligheidsregio's de afspraken uit het convenant uit 2010 gaan implementeren en vooral uitvoeren. Het gaat daarbij om belangrijke afspraken rondom de voorbereiding op incidenten en crises, zoals alarmering, opschaling, crisiscommunicatie, toegang tot netcentrisch werken en de inzet van nooddrinkwater.

Esther Boer

Bureau Brussel

Prioritaire stoffen

'Doorpakken met strategie bronbeleid en waterketenbenadering'

Eind 2013 is een compromis bereikt over het opnemen van drie geneesmiddelen op de watchlist, een nieuw onderdeel van de Richtlijn prioritaire stoffen. Vewin vindt dat deze stoffen vanuit het oogpunt van preventie niet in het milieu zouden moeten komen. Uiteindelijk moeten ze verboden worden, net zoals de 45 andere prioritaire stoffen. Aan de watchlist is weliswaar een monitoringsplicht verbonden, maar er hoeven geen maatregelen te worden genomen om de stoffen uit het oppervlaktewater te zuiveren. De Commissie gaat nu een strategische aanpak ontwikkelen voor het op de markt brengen van chemische middelen die schadelijk kunnen zijn voor het milieu. Vewin en de UvW trekken samen op bij de voorbereiding van deze strategie, op basis van bronbeleid, ketenaanpak en het voorzorgsbeginsel: 'Wat er niet in komt, hoeft je er ook niet uit te zuiveren'.

Drinkwaterrichtlijn

'Pas Drinkwaterrichtlijn in één keer integraal aan'

In het kader van de herziening van deze richtlijn heeft de Commissie in juni 2014 een vragenlijst gepubliceerd. Vewin onderschrijft het belang van het betrekken van de Europeanen bij

Prioritaire stoffen, Drinkwaterrichtlijn, KRW

de Drinkwaterrichtlijn, maar vindt de gestelde vragen te technisch, te specifiek en soms zelfs suggestief. Het valt dus te bezien of de uitkomsten bruikbaar zijn. De Commissie wil eerst alleen de technische bijlagen – Annex 2 en 3 – over monitoring herzien en daarna pas de richtlijn zelf. Vewin heeft de Commissie geadviseerd om in één keer de hele richtlijn integraal aan te passen, om te voorkomen dat er nu zaken worden vastgelegd in de bijlagen, die over enkele maanden alsnog moeten worden aangepast als de eigenlijke richtlijn tegen het licht wordt gehouden.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

'Kwaliteit Nederlands oppervlakte- en grondwater verslechtert'

De Blueprint, een tussenevaluatie uit 2012, gaf al aan dat de KRW-doelen in veel landen – waaronder Nederland – niet worden gehaald. Momenteel bereidt het ministerie van IenM samen met de waterketenpartners de tweede ronde van de stroomgebiedbeheerplannen voor (2016-2021). Om aan haar verplichtingen te voldoen, zal Nederland flink aan de bak moeten. De Europese Commissie is niet ontevreden over de opgestelde sgbp's, maar heeft zorgen geuit over het gebrek aan oplossingen, met name voor problemen als gevolg van de intensieve landbouw. Ook heeft Nederland volgens de Commissie te veel uitzonderingen aangevraagd zonder duidelijke onderbouwing. Vewin pleit ervoor om nu eindelijk de bekende knelpunten – nitraten uit mest, bestrijdingsmiddelen, geneesmiddelen, bodemverontreinigingen – daadkrachtig aan te pakken met een bronbeleid, gebaseerd op een preventieve ketenaanpak.

Right2Water, Richtlijn Netwerk- en Informatiebeveiliging, Liberalisering

Tom Bijkerk Bureau Brussel

Burgerinitiatief Right2Water

'Alleen nationale benchmarking'

In reactie op het Burgerinitiatief Right2Water gaat de Europese Commissie enkele concrete acties ondernemen, waaronder een onderzoek naar een Europees benchmarking-systeem. Vewin pleit voor nationale benchmarking, niet voor een Europese vergelijking. De Nederlandse drinkwatersector ziet benchmarking vooral als een middel tot verbetering en ontwikkeling: in ons land zijn in het verleden de prestaties van de drinkwaterbedrijven enorm verbeterd door benchmarking. Ook binnen Europa valt veel te leren, maar de verschillen tussen de lidstaten zijn dusdanig groot dat het lastig is om eenvoudige vergelijkingen te maken. Het risico bestaat dan dat een Europese benchmark alleen een controlemechanisme wordt, met extra regeldruk en zonder positieve opbrengsten.

Richtlijn Europese Netwerk- en Informatiebeveiliging

'Geen extra bevoegdheden voor het 'national contact point'

Het Commissievoorstel voor een nieuwe richtlijn op het gebied van cybercrime is erop gericht om in de gehele unie eenzelfde niveau van netwerk- en informatiebeveiliging te creëren. Door recente toevoegingen is het voorstel een stuk verstrekkender geworden

dan de nationale wetgeving, zoals het Nederlandse wetsvoorstel 'Melden inbreuken elektronische informatiesystemen'. Vewin roept op om zoveel mogelijk aan te sluiten bij nationale wet- en regelgeving, zodat de bevoegdheden blijven liggen waar ze nu belegd zijn. Volgens het Europese voorstel mag er per land slechts één 'national contact point' – bijvoorbeeld het NCSC – zijn voor de contacten met Brussel. Dat is op zich prima, maar het NCSC zou geen bevoegdheden moeten krijgen richting vitale sectoren.

Liberalisering watersector

'Drinkwater is Dienst van Algemeen Belang en dus nationale aangelegenheid'

In Europa steekt met enige regelmaat de discussie over al dan niet liberaliseren van de watersector de kop op. Meestal niet als autonoom debat, maar als afgeleide van regelgevingstrajecten, zoals vorig jaar de aanbestedings/concessierichtlijn en dit jaar het handelsverdrag met de Verenigde Staten (TTIP). De Europese Commissie heeft medio 2013 de drinkwatersector onomwonden uitgezonderd van marktwerking, niet alleen omdat het in onder andere Nederland een Dienst van Algemeen Belang is, maar juist ook omdat het overal in Europa een zeer gevoelig punt bleek te zijn. Niet voor niets was één van de eisen van het burgerinitiatief Right2Water dat de Europese Commissie zich zou uitspreken tegen elke vorm van liberalisering van de drinkwatervoorziening. Vewin staat op het standpunt dat de organisatie van de drinkwatervoorziening een nationale aangelegenheid is, waarover Brussel geen zeggenschap heeft.